

Man bliver næsten åndeløst betaget, når man står på klintens højeste punkt. Her er man mere end 100 meter over havets overflade. I solskinsvejr gør det ondt i øjnene når man udsættes for kontrasterne mellem den kridhvide klint og det dyblå hav.

Når øjnene får vænnet sig lidt til det skarpe lys, er det imidlertid tydeligt, at klinten ikke er helt hvid. Flere steder i det over 70 millioner år gamle skrivekridt ligger der større eller mindre skiver eller slirer af gråt eller brunt istidsler, der på smukkeste vis tydeliggør, at kridtet er mast, bøjet og skubbet sammen i selve klinten. Det skete i sidste istid, Weichsel Istiden for ca. 16.000 – 17.000 år siden. I tørre perioder kan leret godt være meget lyst, men er det svært at få øje på, så kig efter steder, hvor buske eller små træer har fundet rodfæste

på klinten. For man kan være helt sikker på, at de ikke vokser i rent skrivekridt. De kræver god lerjord. Kun visse arter af de sjældne orkidéer kan vokse i næsten ren kalk. De ses da også i områder i Klinteskoven, hvor bl.a. den sjældne stor gøgeurt vokser.

Man bør reservere mindst 3 timer til et besøg ved klinten. I området er der markeret et net af vandrestier, der går parallelt med klinten. Overalt er der god mulighed for at lave længere afstikkere ind i Klinteskoven. Det varierede landskab med den kridtrige jordbund skaber gode vækstbetingelser for et særdeles spændende plantesamfund, hvortil der ofte er knyttet et rigt insektliv. Da området er fredet, er det forbudt såvel at plukke som opgrave planter. Læs i øvrigt mere om lokalitetens flora i folderen: "Oplev og bevar blomsterne på Møns Klint", der kan fås ved informationscenteret ved Store Klint.

kaldte kokkolitter, der levede i enormt antal i havet. Når dyrene døde, faldt de til bunds, hvorved de millimeter for millimeter dannede nye lag på havbunden. Med tiden blev lagene presset sammen til det skrivekridt der i dag kan ses i klinten. Som kuriosum kan det nævnes at det tager godt 5 millioner år for disse små organismer at opbygge et over hundrede meter tykt lag, som det vi ser i Møns Klint!

Skrivekridt med flint

Skrivekridtet indeholder mange steder tydelige sorte bånd eller knoldede lag af flint. Flint er en form for kvarts der består af kisel. Slår man forsigtigt på det med en hammer, giver det en karakteristisk "glasklingende" lyd fra sig. På stranden kan man ikke undgå at finde flinten. Ofte har den en hvid skorpe yderst, der består af kalkholdig flint.

Raslesten

Vælger man at vandre på stranden, er det næsten ikke til at undgå at finde forstenede søpindsvin og vættelys. Man kan nogle gange også være heldig og finde de såkaldte raslesten. Raslesten er kuglerunde flintknolde, der i virkeligheden er en forstening af en kiselsvamp. Ofte er der inde i selve flintknolden sket en opløsning af noget af svampen, så den ligger løst inde i kuglen af flint. Det er årsagen til, at den giver lyd fra sig, når man holder den op foran øret og ryster den. Deraf navnet.

Skrivekridtet består af mikroskopiske fossiler

Selve kridtet og flinten i klinten er også et nærstudie værd. Langs stranden er der mange muligheder for at samle det op i løse blokke. Kig godt på det. Skrivekridt smitter af på fingrene og på tøjet. Det består af 100% calciumcarbonat, altså i daglig tale slet og ret "kalk". Hvad der imidlertid skjules for det blotte øje, er, at kalken i virkeligheden består af myriader af mikroskopiske fossiler. Fossilerne er skeletrester af encellede kalkalger, de så-

Møns Klint, set fra stranden.

Kridt med tydelige bånd af flint.

Medens skrivekridtet er dannet ved aflejring på havbunden, er flinten dannet ved opløsning af en del af det aflejrrede skrivekridt et stykke nede i havbunden og efterfølgende udfældning i de opløste hulrum. Flintedannelsen er altså kemisk betinget. Dannelsen af flint er en kemisk kompleks proces. Formodentlig er store mængder opløste kisel-skeletter af agar-svampe afgørende for dannelsen af flint.

Skrivekridt med spor efter fossiler

I såvel skrivekridtet som i flinten kan man, som tidligere nævnt, være heldig at finde fossiler. Men man kan næsten ikke undgå at støde på sporfossiler, det vil sige spor efter organismer, der har gravet i havbunden. I skrivekridtet ses sporfossilerne som grålige streger eller mærker i såvel millimeter tykkelse som centimeter tykkelse. Et stort og knapt så hyppigt forekommende sporfossil er de såkaldte "flintkrukker" (Paramoudra). Sporfossilet er lavet af krebsdyr. Flinten er udfældet omkring gravegangen.

Typisk "flintkrukke" fundet i skrivekridtet ved Møns Klint.

Møns Klint historisk – geologisk set

Møns Klint er et fornemt geologisk kunstværk og internationalt kendt på grund af sin skønhed. Klinten har altid vakt opmærksomhed og dannede udgangspunkt for de tidligste studier af Danmarks geologiske opbygning, idet man her mente at have fundet nøglen til forståelsen af landets tilblivelse. Møns Klint har været i det geologiske søgelys i flere hundrede år og omtales første gang i midten af 1500 tallet.

Etatsråd professor J. G. Forchhammer fremførte i 1830'erne beviser på, at leret i klinten måtte være dannet af vulkaner. Andre geologer fandt dog hans teorier noget vidtløftige. De argumenterede for, at det måtte være isen, der for blot årtusinder siden skred ind over landet, og nærmest som en bulldozer skubbede og maste i Danmarks undergrund. Herved blev dybere liggende lag af skrivekridt fra Østersøens bund presset op til overfladen. Resultatet er således, at forskellige jordtyper af vidt forskellig alder og oprindelse ligger side om side i klinten i dag.

Det tog en rum tid førend geologerne nåede til enighed omkring dannelsen af Møns Klint og at den vigtigste årsag til klintens udseende skyldtes forskydninger i undergrunden frembragt af istidens gletschere. - Og selv om mange af Forchhammers teorier og fortolkninger af Møns Klints geologiske opbygning ikke slog til, var han med til at skabe grundlaget for en fremtidig dansk geologisk forskning. På klinten finder man således "Forchhammers pynt" opkaldt til minde om ham.

Andet:

Geocenter Møns Klint
Stengårdsvej 8
4791 Borre
<http://www.moensklint.dk/>

Møns Klint Et fornemt geologisk kunstværk fra kridttid til istid

Det tager lidt tid inden øjnene har vænnet sig til det skarpe lys. Selv på en overskyet dag må man knibe dem lidt sammen, når man kigger på det hvide kridt. Pludseligt får man øje på noget: Et forstenet søpindsvin. Lige dér, midt i kridtet. Og dér! Og dér! Forsteneringer! - Det er som om at øjnene, når de først har vænnet sig til det skarpe lys, næsten falder over forsteneringer i kridtet. Tænk engang. Det er dyr, der levede i et hav for over 65 millioner år siden. Hvordan kan det være, at dyr der engang levede i havet nu ligger her i klinten?

Hvor:

Møns Klint ligger på det østligste Møn, godt 15 km fra Stege.

Koordinater:

54.965599
12.547524

Find flere steder på:
www.geus.dk/naturperler

GEUS

www.geus.dk

Tekst:

Geolog, naturvejleder Tove Stockmarr